

ti učenju demokracije svih jer drugi pristup predstavlja kontradikciju samom nazivu Škole demokracije i treba ići putem u kojem će znanja o ostvarivanju vlasti biti dostupna svima, a ostvarenja prava ovisiti o pojedincu i njegovoj želji da ih mijenja ili ne, a ne o nemogućnosti promjene istih zbog neznanja. Veći je postotak mladih koji se sustavno obrazuju u postojećem (jednom!) primjeru izbornog predmeta u srednjoj školi (Slatina). Izborni predmet obuhvaća veću grupaciju učenika, građu obrađuju sustavnije, temeljitije te je procjena i vrednovanje postignutog moguće. Izborni predmet omogućava profesorima da građu rasporede metodički svrsishodnije i logičnije.

Integracija programa Škole demokracije u neke redovite predmete otvorila bi mogućnost upoznavanja temelja građanskog odgoja svim učenicima, a mogao bi se provoditi već od osnovne škole. Puno smo razmišljali i u tom smjeru, o mogućnosti čvršćeg povezivanja demokracije u praksi s nastavnim planovima i programima. Naročito bi se ta integracija mogla uspješno provoditi na satovima povijesti, ali i na satovima hrvatskog jezika gdje bi se vrlo dobro uklopili sadržaji retoričkih vještina.

Škola demokracije je škola koja uči metodama i načinima kako i kojim putem ostvariti svoja prava unutar postojećeg funkcioniranja društvenog sustava. Učenjem temeljnih pojmova, znanja o vlasti, ustavu, pravima i obvezama građana te uvidom u različite procedure u biranju vlasti i usvajanjem političkih znanja, mladi razvijaju interes za društveno politička pitanja, zauzimaju stavove te ih argumentirano brane. Uče se vlastitoj odgovornosti i ponašanju u skladu s vlastitom svijesti, promicanju pozitivnih društvenih vrijednosti te se uče sagledavati sebe kao aktivnog čimbenika koji te društvene vrijednosti može uzdići ili poniziti.

Projekt tako djeluje odmah, jer mladi svoje probleme i probleme okoline žele riješiti odmah, ali i dugoročno jer »potkovani« određenim znanjima i obdareni razvijenim vještinama lakše će se, učinkovitije, svrsishodnije, aktivnije, kreativnije, naprednije uključiti u život odraslih građana u smislu da će postati građani svjesnih političkih ciljeva. Glasovi tih i takvih građana ići će u smjeru izgradnje kvalitetnijeg biračkog tijela. Kvalitetnije biračko tijelo daje i kvalitetniji izbor vlasti.

Kroz učenje »pravila igre« svijeta odraslih, djeca uče na društveno prihvatljiv način ostvarivati svoje želje i potrebe. Jer, »svijet odraslih« je svijet u kojemu žive i djeca, sada i ovdje, i bez obzira na dob, zrelost i iskustvo imaju PRAVO tražiti da taj svijet bude i njihov.

Gordana Fileš, prof.
ravnateljica OŠ Dobriše Cesarića
Dr. sc. Selma Šogorić,
Škola narodnog zdravlja »Andrija Štampar«

PROJEKT SJEDIŠTE GRAĐANSTVA

Aktivnosti varaždinske grupe "PRO HOMINE"

U projekt **SJEDIŠTE GRAĐANSTVA** uključeno je desetak profesora i mnogi učenici udruženi preko različitih aktivnosti. Nisu to uobičajene školske aktivnosti, jer sve su one okrenute i prema lokalnoj zajednici, zemlji, a i svijetu. Sve imaju za cilj unapređenje demokracije, poboljšanje kvalitete života, međunarodnu i međukulturnu suradnju. Jezgru svih aktivnosti okrenutih prema demokratizaciji škole i društva u ovom projektu čini **grupa "PRO HOMINE"**. Ona je, prije svega, zdrava i komunikacijama bogata zajednica u kojoj se stječu vještine, rađaju ideje i provode akcije. Mnoge inicijative Vijeća učenika gimnazije nastale su u ovoj grupi. Mnogi članovi grupe ujedno su i članovi Vijeća mladih. Roditelji i profesori također mogu biti naši članovi. Kroz slobodne učeničke grupe mladi se ljudi angažiraju ne kao učenici već kao osobe iz životnih interesa. Pomoću životnih vještina, koje paralelno i kroz samu aktivnost stječu, oni se demokratskim sredstvima bore za drugačiju školu, za drugačije odnose i za kvalitetniju nastavu. Oni se osjećaju uključenima kao ravnopravni partneri sa profesorima i roditeljima. Svoj rad doživljavaju kao važan i koristan ne samo za njih, već i za druge pa i za generacije koje dolaze. Za osnivanje takvih grupa nema nikakvih zakonskih prepreka. Poticaj i podrška dolazi od raznih nevladinih udruga, a što prihvaća i naše Ministarstvo prosvjete. Plan aktivnosti mora biti odobren od školskih vlasti. Slobodnu učeničku grupu može formirati nastavnik koji je svojim obrazovanjem, odnosom prema učenicima, komunikacijskim i organizacijskim sposobnostima, vizijom, ustrajnošću, hrabrošću, uspio motivirati učenike za *iskorak iz puko školskog u ono školsko koje uključuje život*. Takvih nastavnika ima na svakoj školi. Potrebno ih je potaknuti, ohrabriti, izmijeniti iskustva, povezati ih u mrežu.

Da bi se ovakva slobodna grupa učenika mogla održati i imati svoju funkciju mora biti formirana tako da se u njoj kontinuirano stvara i jača zajedništvo. Kroz slobodne razgovore u krugu, pri-

mjenom interaktivnih metoda, preko dopisivanja, kroz individualne razgovore, sudionici grupe iznose svoja viđenja problema i raspravljaju o tim viđenjima. Analiziraju svoje jake strane i svoje slabosti. Dogovaraju pravila koja će poštivati. Planiraju i ostvaruju svoje akcije. Nakon akcija detaljno analiziraju svoje postupke. Isto tako, u samom toku određenih aktivnosti stalno preispituju njihovu ispravnost, opravdanost i smisao. Njihov rad je javan i podložan kritici pa se moraju nositi sa svim njegovim posljedicama. Oblici aktivnosti koji se provode u školi su: susreti s profesorima gdje se na kvalitetan, dobro pripremljen način raspravlja o konkretnim problemima, izlažu različita mišljenja i stajališta, iznose inicijative. Najviši oblik tih aktivnosti postiže se njihovim utjecajem i prenošenjem na rad nastavnčkih i razrednih vijeća te roditeljskih sastanaka. Sudjelovanje u radu Vijeća mladih i Vijeća roditelja u školi, ukoliko u školi ne postoje slobodne učeničke grupe, može predstavljati dodatno opterećenje učenicima i roditeljima, i još jednu mogućnost manipuliranja njima. Sudjelovanje u aktivnostima izvan škole, u različitim projektima u koje je škola uključena (Zdravi grad, projekt Vijeća Europe u okviru Obrazovanja za demokratsko građanstvo), bez slobodnih grupa kao žarišta različitih aktivnosti u školi, može prerasti u čistu formalnost. Ne treba nam edukacija zbog edukacije, da se nešto "obavi", niti edukacija kojom će rezultati biti aktualni nakon završetka školovanja, već edukacija koja je u funkciji konkretnih aktivnosti. Za takvu edukaciju mogu biti zainteresirane samo slobodne grupe učenika.

Ćiril Čoh, prof.

